MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. 13

Warszawa dn. 2 listopada 1927 r.

Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:

PRZEGLĄD PRASY ZSRR I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ

Nr. 13 Warszawa dn. 2 listopada 1927 r.

A. POLITYKA ZAGRANICZNA ZSRR I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH

TRAKTAT ŁOTEWSKO-SOWIECKI

"PRAWDA" z dn. 28/10 pisze z powodu ratyfikowania traktatu handlowego sowiecko-łotewskiego przez sejm łotewski, że pierwsze skrzypce w walce przeciwko traktatowi grała Anglja. Anglji starały się nie ustępować Estonja i Polska. Szczególniej ta pierwsza starała się stwierdzić, że traktat zrywa unję celną łotewsko-estońską. Ratyfikacja traktatu powinna być wstępem do pracy nad zacieśnieniem stosunków ekonomicznych między obu państwami. Traktat ten jest dowodem dobrej woli ZSRR w ustaleniu przyjaznych stosunków ze swymi sąsiadami i rozszerzeniu współdziałania ekonomicznego z nimi. Autor wyraża nadzieję, że polityka w słuszny sposób zostanie oceniona przez tych wszystkich, którzy pragną nie awantur wojennych, lecz pokoju i odbudowy ekonomicznej Europy Wschodniej.

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 28/10 zamieszcza wywiad z członkiem kolegjum komisarjatu handlu ZSRR Ganieckim, który między innemi oświadczył, że jednocześnie z wejściem w życie traktatu handlowego sowiecko-łotewskiego komisarjat ludowy handlu poczyni na Łotwie większe zamówienia. Ratyfikacja traktatu posiada, zdaniem p.Ganieckiego, duże znaczenie polityczne i dowodzi, że rząd łotewski zdecydował się na samodzielną politykę w najważniejszych sprawach politycznych.

"PRAWDA" z dn. 29/10 pisze z powodu procesu byłego posła Estonji w Moskwie Birka, że polityk ten nalegał na przyjęcie propozycji rządu sowieckiego w sprawie zawarcia traktatu gwarancyjnego między Estonją a ZSRR, wówczas, gdy rząd estoński i sztab generalny dążyły do zamienienia Estonji na bazę napaści angielskiej na ZSRR. Obecnie, pisze autor, ten dalekowidzący polityk burżuazyjny został oddany pod sąd. Możliwe, że estońscy agenci brytyjskiego imperjalizmu uzyskają surową karę dla swego wroga. Lecz znaczenie znanej enuncjacji Birka, oczywiście przez to się nie zmniejszy. Raczej przeciwnie.

ZSRR A TURCJA

"IZWIESTJA CIK ZSRR" z dn. 29/10 ogłasza artykuł z powodu czwartej rocznicy proklamowania republiki tureckiej. Dziennik pisze, że dyplomacja angielska czyni wszelkie możliwe wysiłki, aby zachwiać przyjazne stosunki między ZSRR i Turcją, oraz między Turcją i innemi narodami wschodniemi, a przedewszystkiem z Persją. Turecki organ oficjalny "Chakimiet Millio" z dn. 20/10 pisał w tej sprawie: "Angielska prasa stara się wykazać, że pomiędzy ZSRR a Turcją wynikły nieporozumienia. Żadne nieporozumienia i w żadnych sprawach między nami a ZSRR nie istnieją. Zasadniczym zadaniem polityki angielskiej jest dążenie do utrudnienia zbliżenia pomiędzy narodami Wschodu". Autor wyraża nadzieję, że stosunki pomiędzy Turcją a ZSRR, jak również między Turcją i Persją, oraz innemi państwami wschodniemi będą co raz bardziej zacieśniać się w przyszłości ku radości narodu tureckiego i niezadowoleniu wszystkich jego wrogów.

3. ŻYCIE PARTYJNE.

STOSUNKI W SOWIECKIEJ PARTJI KOMUNISTYCZNEJ

"PRAWDA" z dn. 27/10 ogłasza artykuł zatytułowany "Opozycja trockistów a trzecia siła". W artykule tym omawia pismo akcję opozycji "trockistów" oraz wykluczenie p.p.Trockiego i Zinowjewa z K.C. partji. Wskazując na niebezpieczeństwo akcji opozycyjnej dla sowieckiej partji komunistycznej, oświadcza pismo, że przeprowadzone przez GPU śledztwo wykryło istnienie niewątpliwego kontaktu pomiędzy opozycją "trockistów" a rosyjską "kontr-rewolucją białogwardziejską". Przywódcy opozycji nie są, być może, zdaniem pisma, świadomi istnienia tego kontaktu, jednak GPU posiada zupełnie pewne wiadomości o tem, że czynni kontr-rewolucjoniści, byli oficerowie armji przeciwsowieckiej adm.Kołczaka brali udział w zorganizowaniu wykrytej w Moskwie tajnej drukarni "trockistów". Udowodniono to p.Trockiemu, który oświadczył, że o ile jest to prawdą, powinni być kontr-rewolucjoniści rozstrzelani. Jednocześnie jednak usiłowała opozycja zdyskredytować otrzymane przez GPU wiadomości, ogłaszając w biuletynie niemieckiej grupy opozycyjnej p.Masłowa oświadczenie, w którem nazywa stwierdzone przez GPU dane "powieścią detektywną". Oświadczenie to oparte jest na materjałach tajnych GPU, które mogły być przesłane zagranicę jedynie przez któregokolwiek z należących do opozycji członków K.C. lub C.K.K. partji. Pismo stwierdza, że: 1/ opozycjoniści zorganizowali w celu rozpowszechniania swego programu tajną drukarnię i powołali do współpracy nie tylko członków partji, lecz również bezpartyjnych, którym ufali więcej, niż partji; 2/ ci bezpartyjni nawiązali kontakt z czynnikami kontr-rewolucyjnemi; 3/ jedni i ci sami ludzie brali udział w organizacji "trockistów" oraz w organizacji kontr-rewolucyjnej; 4/ kontr-rewolucjoniści pokładali wielkie nadzieje na opozycję, przygotowując się do wywołania powstania przeciwsowieckiego oraz zamachu stanu na wypadek wybuchu wojny. Omawiając poglądy tych kontr-rewolucjonistów, którzy należeli jednocześnie do tajnej organizacji monarchistycznej oraz do organizacji "trockistów" pismo zaznacza, między innemi, że "bohaterem tych ludzi jest Piłsudski".

IBIDEM ogłasza artykuł wstępny, zatytułowany: "Za komitet centralny, za leninizm, za partję, przeciwko "trockistom". W artykule tym omawia pismo wystąpienia przywódców opozycji p.p.Batajewa, Jewdokimowa, Kamieniewa i innych na zebraniach "aktywów" partyjnych w Leningradzie i Moskwie. Pismo stwierdza, że opozycjoniści uzyskali zaledwie kilka głosów przeciwko tysiącom na tych zgromadzeniach i że znikomy rezultat jest najbardziej wymownym dowodem znikomych wpływów opozycji w partji.

IBIDEM podaje uchwały "aktywów" partji komunistycznej w Leningradzie i Moskwie, powzięte na zgromadzeniach tych "aktywów" w dniu 26-go października r.b. oraz niektóre szczegóły z przebiegu tych zgromadzeń.

Uchwała "aktywu" moskiewskiego partji, powzięta po przemówieniu p.Mołotowa, przez dwa i pół tysiąca zebranych przeciwko trzem opozycjonistom potępia w stanowczych wyrazach akcję opozycyjną, nazywa p.Trockiego "generałem bez armji" i wita w zupełności politykę K.C.partji. Uchwała "aktywu" leningradzkiego, powzięta przez 6 tysięcy zebranych przeciwko 2 opozycjonistom po przemówieniu p.Bucharyna oparta jest na tych samych podstawach, zredagowane jest jednak w jeszcze bardziej ostrych wyrazach.

Na zgromadzeniu "aktywu" moskiewskiego usiłowali przemówić przeciwko polityce K.C. partji opozycjoniści p.p.Rakowski, Smirnow i Kamieniew. Zostali oni zmuszeni do przerwania swych mów. Na zebraniu "aktywu" leningradzkiego również bezskutecznie usiłowali przemówić przeciwko polityce K.C. partji opozycjoniści Bakajew i Jewdokimow.

IBIDEM z dn. 28/10 ogłasza artykuł prezesa organizacji moskiewskiej p.Ugłanowa w obronie jedności partji. W artykule tym przytacza p.Ugłanow wyjątki z nieznanych dotychczas dokumentów opozycyjnych. Z dokumentów tych wynika, że opozycja oskarża t.zw. większość partji o biurokratyzację administracji sowieckiej oraz zarzuca komitetowi centralnemu partji, że jest on gotów uznać długi Rosji carskiej, zlikwidować monopol handlu zewnętrznego, wycofać się z Chin oraz rozszerzyć podstawy "nowej polityki gospodarczej" w ZSRR. P.Ugłanow zaprzecza stanowczo, jakoby komitet centralny partji posiadał rzeczywiście takie zamiary.

IBIDEM ogłasza wiersz p.Demjana Biednyja w sprawie oświadczenia p.Trockiego o tem, że kontr-rewolucjoniści, którzy brali udział w organizowaniu tajnej drukarni "trockistów" powinni być rozstrzelani. Autor wiersza twierdzi, że dla większości sowieckiej partji komunistycznej p.Trocki należy do ludzi "moralnie rozstrzelanych".

IBIDEM ogłasza szczegóły z przebiegu dzielnicowych zebrań organizacji komunistycznej w Moskwie. Na zgromadzeniu dzielnicy "Krasnaja Presnia" w imieniu opozycji usiłowali przemówić p.p.Kamieniew i Sosnowski, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia zebrania. Podczas zebrania doszło do gwałtownych zatargów pomiędzy opozycją a jej przeciwnikami. Pewien członek opozycji wykrzyknął pod adresem K.C. partji słowo: "faszyści". Prezydjum zebrania ogłosiło wiadomość o udziale p.Trockiego w nowym zebraniu tajnym opozycjonistów, na którym omawiano środki, zmierzające do zerwania wyznaczonego na dzień 1-go grudnia r.b. zjazdu partyjnego. Uchwała, potępiająca akcję opozycyjną, powzięta została większością zebranych przeciwko 6 głosom opozycji.

Na zebraniu dzielnicy "Chamowniki" przeciwko polityce komitetu centralnego partji przemawiało 4 opozycjonistów, studentów państwowego uniwersytetu moskiewskiego. Powzięto jednak potępiającą opozycję uchwałę.

Na zebraniu dzielnicy "Rogożsko-Simonowskaja" doszło do gwałtownych zatargów podczas przemówień opozycjonistów p.p.Smirnowa i Fiodorowa, którzy zostali zmuszeni do opuszczenia sali zebrań. Na zebraniu dzielnicy "Baumanowskiej" przeciwko komitetowi centralnemu partji usiłował przemówić opozycjonista p.Smilga.

IBIDEM ogłasza uchwały szeregu organizacyj lokalnych partji w sprawie stosunku do opozycji. Uchwały zawierają przeważnie żądanie wykluczenia p.p.Trockiego i Zinowjewa z partji.

E. SPRAWY NARODOWOŚCIOWE.

MONGOLSKA DELEGACJA WOJSKOWA W LENINGRADZIE

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 27/10 donosi z Leningradu, iż przybyła tam delegacja ludowo-rewolucyjnej mongolskiej armji czerwonej w składzie członka prezydjum C.K. mongolskiej partji ludowej i dowodzącego tą armją Dandypa, inspektora jazdy mongolskiej mongolsko-ludowej armji Czułuna oraz dowódcy dywizji Łabutarowa. W wywiadzie, udzielonym pismu, oświadczył przewodniczący delegacji Dandyp co następuje: "Celem naszego przyjazdu do ZSRR jest wzmocnienie przyjaźni między mongolską armją czerwoną a czerwoną armją ZSRR. Głównym zadaniem naszym jest zaznajomienie się z pracą wojskową i polityczną armji czerwonej ZSRR, aby jej doświadczenie przenieść całkowicie do ludowej armji mongolskiej".

5. ŻYCIE GOSPODARCZE.

ELEKTROFIKACJA WYSP SOŁOWIECKICH

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 28/10 donosi z Leningradu o zakończeniu elektrofikacji wysp Sołowieckich, po czterech latach pracy. Wybudowano cztery stacje elektryczne, które opalane są torfem, wydobywanym na miejscu. W ciągu roku bieżącego wydobyto 500 tysięcy pudów torfu. Prace zostały wykonane przez zesłańców politycznych.

8. STOSUNEK EMIGRACJI DO ZSRR.

ECHA REWELACJI P.BURCEWA

Zainicjowana przez p.Burcewa polemika w sprawie rzekomej przeciwsowieckiej organizacji "Trust" ZSRR oraz rewelacji byłego prowokatora GPU Operputa toczy się w rosyjskiej prasie emigracyjnej nadal, obracając się obecnie przeważnie dookoła kwestji, w jakim stopniu opanowana była organizacja "Trust" przez GPU oraz w jakim celu ogłosił Operput swe rewelacje finlandzkie.

"WOZROŻDENJE" z dn. 27/10 /Paryż, pismo o kierunku umiarkowano-monarchistycznym/ ogłasza art.p.Czebyszowa b.dyr. kancelarji cywilnej gen.Wrangla. Nawiązując do artykułów p.Struwego i własnych w sprawie "Trustu", twierdzi autor nadal, że organizacja ta była bezwzględnie ekspozyturą GPU oraz że Operput przyczynił się przez swe rewelacje do likwidacji tej prowokacji sowieckiej. Dla poparcia swych wywodów przytacza p.Czebyszow dowody rażącej nieostrożności ze strony przywódców "Trustu" podczas ich pobytu poza granicami ZSRR oraz podczas ich spotkań z gen.Kutiepowem i innymi reprezentantami emigracji monarchistycznej. Na tym samym, co i p.Czebyszow, stanowisku w stosunku do "Trustu" stał zawsze gen.Wrangiel.

"RUL" z dn. 1/11 /Berlin, pismo demokratyczne/ ogłasza przedruk wiadomości podanych przez pismo "Rew.Rossija". Według wiadomości tego pisma Operput rozpoczął pracę w "czrezwyczajce" w roku 1918, odegrał rolę prowokacyjną w sprawie Sawinkowa oraz jako Sawiołow - w sprawie Jagancewa. Od roku 1923 należał on, jako Sztaunic, do tajnej organizacji zwolenników w.ks. Mikołaja Mikołajewicza w ZSRR, która pozostawała w ścisłym kontakcie ze sztabem wielkiego księcia we Francji. Wybitni monarchiści, w tej liczbie znana terorystka Zacharczenko-Szulc, ufali bezwzględnie Operputowi. Na wiosnę r.b. powziął rząd ZSRR zamiar sprowokować Anglję. W tym celu wyjechał Operput do Finlandji, udając tam czekistę, który postanowił zdradzić GPU. Udało się to mu całkowicie. Operput wziął udział w organizacji zamachowców w Finlandji i przekroczył razem z nimi granicę ZSRR. Obecnie znajduje się on rzekomo na służbie GPU na Dalekim Wschodzie. W swych zeznaniach wymienił Operput przywódców "Trustu" p.p. Jakuszewa, Dorożyńskiego i gen.Potapowa, oskarżając ich o współpracę z GPU. Pismo zaprzecza tym zeznaniom Operputa oświadczając, że oparte są one na kalumnji. Natomiast, według posiadanych wiadomości, współpracowniczką GPU jest zamieszkała w Leningradzie działaczka monarchistyczna ks.Obolenska.

"ZA SWOBODU" z dn.1/11 /Warszawa, pismo demokratyczne/ ogłasza artykuł p.Pasmanika, który podziela stanowisko p.Czebyszowa i dodaje pewne szczegóły do jego informacji. Między innemi twierdzi p.Pasmanik, że na czele "Trustu" stali p.p.Operput, Jakuszew i gen.Potapow, którzy obecnie należą do wybitnych działaczów GPU. Prócz wymienionych w pracach "Trustu" brał również udział p.Łangowoj-Denisow, który utrzymywał z polecenia GPU kontakt z emigracją "eurazyjską".

"SIEGODNIA" z dn. 30/10 /Ryga, pismo demokratyczne/ rozpoczęło druk zeznań, złożonych w swoim czasie przez Operputa w Finlandji. Pierwsza część tych zeznań zawiera życiorys Operputa.